Forskning innenfor Program for praksisrettet FoU for barnehage, grunnopplæring og lærerutdanning (PraksisFoU)

Leder

PraksisFoU er et program som skal skape større nærhet mellom praksisfeltet og lærerutdanningene. Det startet i 2006 og vil vare ut 2010, og målet er å bidra til større kunnskapsutvikling i barnehage, grunnopplæring og lærerutdanning. For at det skal bli lettere å se sammenhengen mellom yrkesutdanning og yrkesutøvelse skal det satses på å spre forskningsbasert kunnskap. Programmet er ment å være til nytte for dem som utdanner førskolelærere og lærere, dem som arbeider i barnehage og skole, og dem som eier disse institusjonene, kommunene. Totalt 32 prosjekter fordelt på førskole og grunnopplæring omfattes av programmet. Formidlingsaktiviteten har vært og er høy, og prosjektmedarbeiderne har produsert en rekke populærvitenskapelige artikler, forskningsartikler og bøker. Dette spesialnummeret av *Tidsskriftet FoU i praksis* er ment å vise noe av aktiviteten i programmet. Aud Berggraf Sæbø har skrevet en artikkel med bakgrunn i prosjektet «Drama, kreativitet og estetiske læreprosesser», mens Kjell Arne Sollis artikkel har utgangspunkt i prosjektet «Barnehagens arbeid for inkludering av barn med nedsatt funksjonsevne i et profesjonsperspektiv». Torbjørn Lund, Lars Aage Rotvold, Siw Skrøvset, Else Stjernstrøm og Tom Tiller har skrevet en artikkel fra prosjektet «Å lære og lede i praksisfellesskaper», og Geir Winje og Bente Aamotsbakkens artikkel er sprunget ut av prosjektet «Lesing av fagtekster som grunnleggende ferdighet i fagene».

Aud Berggraf Sæbø diskuterer i artikkelen «Drama som estetisk læringsform for å utvikle leseforståelse» hvordan dramafaget gir muligheter for å skape engasjement og motivasjon i faglig arbeid i klasserommet. Berggraf Sæbø er aksjonsforsker og anvender intervensjon i en sjetteklasse med den hensikt å utforske hvordan drama kan integreres i undervisningen og

stimulere til lesing. Samspill mellom tekst, lærer og elever er viktige punkter i hennes artikkel, og hun viser til at Rosenblatts transaksjonsbegrep kan brukes for å forstå hva som skaper engasjement. Ved hjelp av en detektivhistorie som elevene skal bidra til å løse, er de blitt utfordret til å finne informasjon i teksten, til å tolke medelevers spill og til å formidle teksten gjennom roller og spill. Elevene har blitt stimulert til å drive utforskende lesing og til å reflektere over tekstens innhold. Tre lærere har vært med i delprosjektet som artikkelen tar utgangspunkt i, og de er blitt inspirert til å arbeide videre med konseptet.

I artikkelen «Inkludering og spesialpedagogiske tiltak – motsetninger eller to sider av samme sak?» diskuterer Kjell Arne Solli hvordan inkludering kan støttes gjennom spesialpedagogiske tiltak. Slike tiltak er nødvendige for å sikre deltakelse for funksjonshemmede barn, men de kan samtidig vise seg å være uttrykk for sosial kontroll og sortering. Solli drøfter inkluderingsbegrepet og hva som har vært lagt inn i begrepet i ulike epoker. Han viser også hvilke spenninger barnehager må håndtere når barn med behov for spesialpedagogiske tiltak skal integreres. Spesialpedagogisk hjelp og særskilte tiltak kan oppleves som å spille en tvetydig rolle i relasjonen mellom individuelle behov, institusjonens behov og arbeidet med å bygge opp et inkluderende fellesskap. Hans konklusjon blir derfor at spesialpedagogiske tiltak må inkluderes i barnehagens hverdag. De må ikke komme som noe ekstra, eller noe som kommer i tillegg til noe annet, men noe som er naturlig integrert i den daglige virksomheten.

Artikkelen «Dialogkonferansen som læringsarena og pedagogisk utviklingsverktøy» belyser hvordan dialogkonferanser kan brukes som verktøy for å fremme læring i barnehager og grunnskoler. Torbjørn Lund, Lars Aage Rotvold, Siw Skrøvset, Else Stjernstrøm og Tom Tiller diskuterer dialogkonferanse som et fenomen som tidligere først og fremst var brukt av næringslivet, men som i dag kan anvendes for å skape gode læringsmøter i offentlig sektor. Artikkelen tar utgangspunkt i en undersøkelse som omfatter 130 skoler og barnehager i den nordlige landsdelen inkludert Svalbard. Fire kommuner har vært med i samarbeidet, og empirisk materiale har blant annet vært deltakernes refleksjonsnotater etter konferansene. Artikkelen kaster også lys over forskernes rolle i dialogkonferanser og på balansen mellom teori og praksis.

Geir Winje og Bente Aamotsbakken gjør i artikkelen «Nærhet og distanse. Elevers lesing i RLE på 8. årstrinn» greie for hvordan fagtekster i RLE-faget om allmenn etikk og islam leses og forstås av åttendeklassinger. Artikkelen bygger på empiri fra observasjoner, intervjuer og analyser av læremiddeltekster, og forfatterne diskuterer hvordan fagtekstene i de to emnene skaper henholdsvis nærhet og distanse for elevene. Fagtekster om etikk har vist seg å framstå som tilgjengelige og aktuelle, mens fagtekster om islam kan virke mindre aktuelle for elever som ikke er muslimer. Likevel har fag-

tekstene om islam vist seg å være tilgjengelige både språklig og innholdsmessig fordi de tilstreber presisjon og inneholder en rekke ordforklaringer og illustrasjoner.

Bente Aamotsbakken
Formidlingskoordinator på PraksisFoU / gjesteredaktør